

Datum
2015-05-27
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2015-438

Yttrande

Till
Arbetsmarknadsdeparte-
mentet

Utredningen om Matchningsanställningen - nya vägar till jobb från Ar- betsmarknadsdepartementet. Svar senast 30 juni 2015 A2015/881/A

Kommunstyrelsen beslutade 150527 att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ser positivt på initiativet att hitta nya möjligheter för kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden att erhålla arbetslivserfarenhet och etablera sig på arbetsmarknaden. Men om matchningsanställning ska prövas och/införas bör inte tjänsten upphandlas enligt LOU och drivas av privata vinstdrivna aktörer. Istället bör matchningstjänsten utvecklas och drivas av arbetsförmedling, andra offentliga myndigheter såsom region, landsting eller kommun alternativt icke vinstdrivna organisationer såsom föreningar eller stiftelser.

Under perioden för försöksverksamheten förordas även att en grundlig effektutvärdering genomförs. Kommunstyrelsen vill särskilt understryka behovet av att i kommande utvärderingar beakta och belysa jämställdhets- och mångfaldsaspekter.

En central aspekt för matchningsanställningarnas funktion utgörs av säkerställandet av att de föreslagna matchningsanställningarna inte skapar undanträngningseffekter på den befintliga arbetsmarknaden. Kommunstyrelsen menar att detta är en fråga som bör belysas vidare och fokuseras på i den kommande effektutvärderingen.

Kommunstyrelsen ser vidare det som avgörande att det tydliggörs ytterligare vilken aktör som ansvarar för upprättande av effektmål för den föreslagna arbetsmarknadspolitiska insatsen i form av matchningsanställningar. Det krävs också ett förtydligande avseende arbetsmiljöansvar.

Yttrande

Kommunstyrelsen ser positivt på initiativet att hitta nya möjligheter för kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden att erhålla arbetslivserfarenhet och etablera sig på ar-

betsmarknaden. Att den enskilde individen garanteras en anställning hos matchningsaktören under perioden (24 månader), oavsett huruvida individen hyrs till ett kundföretag eller inte, ses också som positivt då det skapar en trygghet för den enskilde och möjliggör arbetsmarknadskontakter med olika företag.

Det är kommunstyrelsens uppfattning att utredningens förslag till matchningsanställningar till viss del kan bidra till att fler arbetsgivare är beredda att anställa långtidsarbetslösa. Kommunstyrelsen vill dock poängtera att redan idag har företag relativt stora möjligheter att prova personer och deras kompetens i verksamheten utan åtaganden av större vikt. Det finns exempelvis praktik genom Arbetsförmedlingen, kommunal praktik, en mängd arbetsmarknadsprojekt som erbjuder företag att testa personer, flera generösa anställningsstöd och dessutom en arbetsrättslig lagstiftning som tillåter korta anställningar i olika former. Att inte kunna testa en arbetslös individs kompetens är inte ett problem i Sverige idag. Snarare testas det för mycket än för lite. Samtidigt kan konstateras att nuvarande arbetsmarknadspolitiska regelverk är snårigt och omfattar en mängd olika arbetsmarknadspolitiska program och stöd till arbetsgivare. Det finns därför behov av att regelverket ses över och förenklas.

Med ett resultatbaserat system såsom matchningsanställning är riskerna för fusk uppenbara. Systemet kan leda till att enskilda aktörer hellre åtar sig deltagare som är lättare att matcha mot arbetsmarknaden än andra. Även de kompetenshöjande insatserna riskerar att hålla så låg kvalitet, då det finns omkostnader att spara, att de inte förbättrar den arbetssökandes chanser till arbete. Om matchningsanställning ska prövas och/införas bör inte, av dessa nämnda skäl, tjänsten upphandlas enligt LOU och drivas av privata vinstdrivna aktörer. Istället bör matchningstjänsten utvecklas och drivas av arbetsförmedling, andra offentliga myndigheter såsom region, landsting eller kommun alternativt icke vinstdrivna organisationer såsom föreningar eller stiftelser. Detta för att insatsen ska drivas av den arbetssökandes behov och vara kvalitetssäkrad både ur arbets- och utbildningshänseende.

Konsekvenser för individen ingår i utredningen men enbart i korta ordalag och med odelad optimism. Kommunstyrelsen delar denna positiva anda, men hade önskat att utredningen även hade gjort en riskanalys. Exempel på detta är att problematisera att långtidsarbetslösa flyttas runt mellan olika företag samt risken att hamna hos ett företag som fullgör sina åtaganden i formell mening men där deltagaren inte känner att hen får rätt stöd.

Krav på matchningsaktören är i linje med tidigare upphandlingar på området. Det finns ett problem med oseriösa aktörer i branschen vilket främst drabbar deltagare, men också företag med kvalitativ verksamhet som får negativt rykte. Denna problematik bör speglas i kraven på matchningsaktören som bör skärpas upp och med gedigna verktyg för dialog, uppföljning och kontroll.

Försöksverksamhet och effektutvärdering

Utredningen föreslår att matchningsanställningar prövas i mindre skala inledningsvis, i form av en begränsad försöksverksamhet. Under perioden för försöksverksamheten förordas även att en grundlig effektutvärdering genomförs. Kommunstyrelsen vill särskilt understryka behovet av att i kommande utvärderingar beakta och belysa jämställdhets- och mångfaldspekter.

Om matchningsanställningarna ska införas så delar kommunstyrelsen bedömningen att en försöksverksamhet är att föredra, då styrelsen bedömer att det finns ett antal frågeställningar som bör besvaras/utredas vidare för att säkerställa att det föreslagna arbetsmarknadspolitiska programmet ger de positiva effekter som eftersträvas genom satsningen.

Målgruppen

I de utredningsdirektiv som ligger till grund för rapporten föreslås att erbjudandet om matchningsanställningar enbart ska, om möjligt, ges till arbetssökande kvinnor och män som skulle ha varit berättigade till aktivitetsstöd under sysselsättningsfasen. Cirka 10 % av de arbetssökande i sysselsättningsfasen har dock försörjningsstöd från kommuner. Deltagare med försörjningsstöd deltar dock inte i JOB i så stor utsträckning utan återfinns i kommunala arbetsmarknadsåtgärder i stället. Utredningen behandlar inte frågan om att begränsa målgruppen vilket förmodligen öppnar upp för att även inkludera gruppen med försörjningsstöd.

Risk för undanträngningseffekter

En central aspekt för matchningsanställningarnas funktion utgörs av säkerställandet av att de föreslagna matchningsanställningarna inte skapar undanträngningseffekter på den befintliga arbetsmarknaden. Kundföretagen erbjuder arbetskraft att utföra tjänster som de har behov av, dock utan krav på anställning eller arbetsgivaransvar och förmodligen till en lägre kostnad än vad en reell anställning skulle ha kostat. Utredningen gör förvisso bedömningen att risken för undanträngning är liten samt att subventionerade anställningar på sikt kan bidra till att antalet sökande som konkurrerar om jobben kan öka. Kommunstyrelsen menar dock att detta är en fråga som bör belysas vidare och fokuseras på i den kommande effektutvärderingen, i syfte att säkerställa att undanträngningseffekter inte uppstår som en följd av det nya arbetsmarknadspolitiska programmet. Särskilt allvarligt är att de som primärt drabbas av undanträngningseffekter ofta är personer som ännu ej är fullt förankrade på arbetsmarknaden och saknar ett nätverk med företagskontakter eller matchningsbar kompetens att ta sats från.

Fastställande av effektmål

Kommunstyrelsen ser vidare det som avgörande att det tydliggörs ytterligare vilken aktör som ansvarar för upprättande av effektmål för den föreslagna arbetsmarknadspolitiska insatsen i form av matchningsanställningar. I utredningen diskuteras detta delvis, men frågor kvarstår gällande gentemot vilka mål som matchningsföretagen ska sträva i syfte att uppnå det som programmet avser – det vill säga att fler arbetslösa kvinnor och män etablerar sig på arbetsmarknaden. Det kvarstår också att besvara vem som bör ha huvudansvar för att sätta upp dessa mål – den upphandlande myndigheten i form av Arbetsförmedlingen eller matchningsföretaget själv?

Ersättning för socialt och praktiskt stöd

Enligt utredningen ska matchningsaktörerna, enligt uppdrag, erbjuda de arbetssökande socialt och praktiskt stöd. Utredningen definierar dock inte uppdraget närmare och är inte heller finansierat i ersättningssystemet. För att undvika otydlighet och svårigheter att följa upp insatsen, gör kommunstyrelsen bedömningen att socialt och praktiskt stöd bör finansieras fullt ut, oavsett vilken aktör som har uppdraget.

Förtydligande av arbetsmiljöansvar

I matchningsanställningarna är matchningsaktören arbetsgivare och arbetet utförs hos ett kundföretag. Målgruppen har svag arbetsmarknadsanknytning och har ofta stort behov av stöd och handledning i utförandet av arbetsuppgifterna, vilket kräver betydande resurser för att trygga arbetsmiljön i kundföretaget. Denna uppgift är dock ofinansierad i förslaget och bör säkerställas vilket i sin tur också medför ett förtydligande avseende arbetsmiljöansvar.

Ordförande

Karin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Pia Kanold

I ärendet har Moderaterna och Folkpartiet anmält att de avser att inkomma med en reservation.